

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Aspberget Nygårdssättern, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610187 Aspberget Nygårdssättern
Mittpunktkoordinat:	1316559 - 6773698
Totalareal:	13,5 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet.
Fastigheter:	Torsby kommun; Aspberget 1:4, 1:31, 1:33
Ägandeförhållanden:	1/5 inköpt av staten, 4/5 Bergvik Skog AB

Beskrivning av området

Nordostsluttningen av Potmåk har tidigare varit bevuxen med äldre grandominerad skog. Numera är den mesta av granskogen avverkad. Runt Nygårdssättern, en knapp kilometer från norska gränsen finns dock delar av den gamla skogen kvar. Inslaget av aspar och andra lövträd är betydande. Delar av de gamla säterbyggnaderna återfinns inne i skogen. Såväl i skogen som ute på den öppna marken, särskilt längs fuktigare stråk, frodas en ovanligt rik flora. Högvuxen torta förekommer i mängder och nordisk stormhatt är vanlig; vissa individer blir mer än två meter höga. För trakten ovanliga växter, som finns här i större antal, är det storvuxna gräset hässlebrodd, kransrams och svart trolldruva. Längs vissa källflöden växer lundarv, gullpudra, dvärghäxört och den nordliga mjölkdunörten. I skogen påträffas bland ormbunkbestånden kraftiga exemplar av orkidén skogsnycklar och den i Värmland sällsynta vitsippsranunkeln.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ	13,5

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Aspberget Nygårdssättern är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för den ingående naturtypen, *örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ*, på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtypen i Natura 2000-området Aspberget Nygårdssättern.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ (9050)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 13,5 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minst x av de typiska kärlväxarterna ska förekomma i minst y % av provrutorna. - Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst y % av provrutorna.

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtypen 9050 *örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser och födosöksplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi och hydrokemi i sumpskogar och myrmarker.
- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten.
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Skogsbruk är det största hotet mot naturtypen *9050 örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ*. Skogens botaniska värden påverkas negativt genom att de naturliga växtbetingelserna störs. Exempel på skogsbruksåtgärder som hotar naturtypens gynnsamma bevarandestatus är:

- Föryngrings- och gallringsavverkningar
- Uttransport av virke
- Markberedning, dikning och skogsgödsling
- Plantering skapar negativa förutsättningar för arter i fält- och bottenskikt
- Skogsbilvägar fragmenterar området och påverkar hydrologin
- Produktionsskogsbruk som leder till att värdefulla element och strukturer försvinner.
- Fragmentering vilket leder till minskad konnektivitet mellan områden, brist på genflöde mellan populationer och kanteffekter i små objekt.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtypen *9050 örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Aspberget Nygårdssättern.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt eller förbud mot markavvattning (11 kap 13-14 §§ Miljöbalken, MB).
- Samrådspikt gäller enligt 12 kap 6 § MB för t ex skogsbruksåtgärder.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § MB för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Skogsområdet runt Nygårdssättern är i dagsläget utan formellt områdesskydd. 1/5 av arealen (Aspberget 1:31) är inköpt av staten för naturvårdsändamål. Resterande del av området utgörs av nyckelbiotop i markägarens (Bergvik Skog AB) ekologiska landskapsplan. Bevarandet av naturvärdena är inte förenligt med produktionsskogsbruk. Naturresevatbildning kommer att genomföras under perioden 2006-2008.

Den rika kärlväxtfloran inom området har varit känd sedan länge. I liknande objekt där betet upphört i sen tid, kan en försiktig plockhuggning av yngre gran vara viktigt för fältskiktet. Detta gäller emellertid inte områden som utvecklats till naturskog. Där bör naturvärdena främst utvecklas genom naturlig dynamik. I fallet Nygårdssättern finns fortfarande luckor (möjligen spår efter tidigare säterbruket) som inte vuxit igen och nya luckor återskapas kontinuerligt då gamla träd rasar. Behovet av skötselåtgärder bedöms i dagsläget därför inte

vara överhängande. Om beståndet blir alltför slutet med tiden bör dock övervägas t ex gruppvis ringbarkning av gran, dels för att skapa luckor (solljus till fältskiktet), och dels för att bibehålla den höga andelen av lövträd.

Nygårdssätterns närmaste omgivningar består av kalhyggen och yngre-medelålders skogsbestånd. Söder om Natura 2000-området, mot ett större kalhygge, finns dock äldre skogsbestånd (totalt cirka 4 hektar) som bör inkluderas i förestående reservatsbildning. Skogsbruk med generell naturvårdshänsyn i omgivningen bör därefter inte kunna påverka miljön inne i Natura 2000-området på ett betydande sätt. Vid samråd och annan rådgivning om skogsbruksåtgärder i runtomliggande skogsbestånd skall särskild uppmärksamhet riktas mot att eliminera risken för markskador som kan förändra hydrologin inom Natura 2000-området.

Bevarandestatus idag

9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ

Nationellt

De naturvärden som är relaterade till naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ* består ofta av ett artrikt fältskikt med kärlväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t.ex. guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Naturtypen är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörstypen. De kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Gotlands kalkbarrskogar betas ofta och faller då in under naturtypen.

Aspberget Nygårdssättern

Skogen vid Nygårdssättern är ett representativt exempel på naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ*. Ett flertal av naturtypens karaktärsarter förekommer rikligt i den luckiga skogens fältskikt, bl a hässlebrodd och torta. Död ved finns i form av granlågor och lövträdsinblandningen är betydande. I nyckelbiotopsinventeringen har konstaterats förekomst av flera signal- och rödlistade arter av kärlväxter och kryptogamer samt tämligen allmän förekomst av gammal grov asp, sälg och andra lövträd.

Mot bakgrund av vad som ovan beskrivits bedöms naturtypens bevarandestatus i dagsläget vara gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma naturtyper och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Nationellt uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
2. Karta över naturtypens utbredning (klar efter basinventeringen)

Referenser

Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur*
Länsstyrelsen i Värmlands län. *Områden av riksintresse för naturvård, friluftsliv, kulturminnesvård samt områden med geografiska bestämmelser*. Länsstyrelsens rapport 1988:11(1).

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket.

Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledning 9050 - Uppdaterat: 2003-07-07
Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000 - Version 4: 2004-05-07.
SVS nyckelbiotopsinventering (inventerat 1998-08-24)